

Sygn. akt V CZ 119/06

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z powództwa Syndyka Masy upadłości "S." Spółki z o.o.

przeciwko "H." Spółce z o.o.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 lutego 2007 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 12 września 2006 r., sygn. akt [...],

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 12 września 2006 r., w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości „S.” Spółki z o.o. przeciwko „H.” Spółce z o. o. o zapłatę, na skutek skargi pozwanej o wznowienie postępowania w sprawie [...], odrzucił skargę oraz zwolnił pozwaną od kosztów sądowych w sprawie ze skargi o wznowienie. W uzasadnieniu podkreślił, że pozwana Spółka domagała się wznowienia postępowania m. in. w sprawie [...] zakończonej niekorzystnym dla niej w znacznym zakresie wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 4 maja 2004 r. (apelację pozwanej oddalono wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2005 r., a Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 13 stycznia 2006 r. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania). Pozwana wskazała jako podstawę prawną skargi art. 403 § 2 i art. 403 § 1 pkt 2 w związku z art. 404 k.p.c., twierdząc, że wykryła nowe środki dowodowe mające znaczenie w sprawie, oraz że powód (syndyk) dopuścił się przestępstwa z art. 286 § 1 w związku z art. 272 i 273 k.k., co do którego postępowanie przygotowawcze umorzono, lecz w następstwie interwencji pozwanej jest ono kontynuowane. Sąd Apelacyjny podkreślił, że pozwana nie wskazuje w skardze takich faktów i dowodów, o których mowa w art. 403 § 2 k.p.c., skoro powołuje się na znane jej i przytaczane w toku poprzedniego postępowania okoliczności faktyczne i dowody, które w jej przekonaniu świadczyły o innym niż podawany przez syndyka stanie rozliczeń z umowy o roboty budowlane. Fakty i dowody potwierdzające, zdaniem pozwanej, zarzut nierzetelności syndyka, z natury rzeczy nie stanowią samodzielnej podstawy wznowienia, bowiem nie są faktami i dowodami wprost dotyczącymi przedmiotu sporów sądowych. Powołane przez pozwaną fakty i dokumenty można co najwyżej potraktować jako argumenty wspierające zarzut uzyskania przez syndyka wyroku za pomocą przestępstwa, jednakże obowiązuje tu wymaganie przewidziane w art. 404 k.p.c., a tymczasem sama pozwana wskazuje w skardze, że postępowanie karne wobec syndyka jest w toku.

Pozwany w zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego podkreślił, że istnieje wewnętrzna sprzeczność postanowienia Sądu Apelacyjnego, który,

odrzucając skargę o wznowienie postępowania, nie powinien żądać opłaty od pisma (art. 126² § 2 k.p.c.). Skoro zaś zwolnił pozwanego od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, świadczy to o tym, iż musiał przyjąć, że nie ma podstaw do odrzucenia skargi. Ponadto pozwany wskazał, że zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny w ramach badania sprawy w przedmiocie dopuszczalności postępowania (tzw. *iudicium rescidens*) nie wziął pod uwagę, iż nie jest przedmiotem badania to, czy podstawa wznowienia faktycznie istnieje i czy jest merytorycznie uzasadniona, lecz jedynie to, czy skarżący wskazał jedną z podstaw wznowienia postępowania (zob. orzeczenie SN z dnia 24 marca 1998 r., I PKN 97/98, OSNAPiUS 1999, nr 9, poz. 308; orzeczenie SN z dnia 14 stycznia 1999 r., II UKN 417/98, OSNAPiUS 2000, nr 6, poz. 254). Bezsporne jest, iż pozwany powołał dwie podstawy skargi: nowe środki dowodowe (art. 403 § 2 k.p.c.) oraz popełnione przez syndyka przestępstwo, którego ściganie zostało umorzone wskutek przyczyn innych niż brak dowodów (art. 403 § 1 w związku z art. 404 k.p.c.). Pozwany podkreślił, że nie ograniczył się tylko do wskazania powyżej opisanych podstaw, ale również przedłożył dowody, których ocena nie może być dokonywana na etapie badania sprawy w przedmiocie dopuszczalności postępowania, gdyż powyższe okoliczności podlegają ocenie w postępowaniu toczącym się na skutek wznowienia postępowania w fazie mającej na celu ponowne rozpoznanie sprawy (tzw. *iudicium rescissorium*).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zapadł w 2005 r., po wejściu w życie przepisów o skardze kasacyjnej. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 13 stycznia 2006 r. odmówił przyjęcia sprawy do rozpoznania. Ocena dopuszczalności wniesienia zażalenia następuje więc na podstawie obecnie obowiązujących przepisów.

Kwestia dopuszczalności wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu II instancji w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania została rozstrzygnięta w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., V CZ 82/05 (nie publ.), w którym Sąd stwierdził, że dopuszczalne jest zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu II instancji odrzucające skargę o wznowienie postępowania, jeżeli są spełnione przesłanki z art. 394¹ § 2 k.p.c. W uzasadnieniu Sąd zauważył, że takie postanowienie jest postanowieniem kończącym

postępowanie w sprawie i, zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c., podlega zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego, ponieważ zostało wydane przez Sąd drugiej instancji w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna. O dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje przedmiot sprawy w postępowaniu prawomocnie zakończonym, którego wznowienia domaga się strona (por. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2000 r., III CZ 173/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 144; postanowienie SN z dnia 19 marca 2002 r., II CZ 166/01, nie publ.; postanowienie SN z dnia 30 października 2002 r., II CZ 111/02, nie publ.). Ponieważ w niniejszej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia była wystarczająca do wystąpienia ze skargą kasacyjną (art. 398² § 1 k.p.c.), dopuszczalne było także zażalenie (art. 394¹ § 2 k.p.c.) na postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie.

Zażalenie jest niezasadne. Wywody skarżącego sprowadzają się w zasadzie do jednego argumentu – że nie jest przedmiotem badania na gruncie art. 410, czy podstawa faktycznie istnieje, czy jest merytorycznie uzasadniona, lecz jedynie, czy skarżący wskazał podstawę odpowiadającą jednej z określonych w kodeksie podstaw wznowienia postępowania. Ten pogląd skarżącego jest nietrafny. Wynikałoby z niego, że spełnieniem w stopniu dostatecznym wymagań skargi o wznowienie postępowania opartej na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest wskazanie nowych faktów lub dowodów, jednak bez możliwości badania przez Sąd na tym etapie rozpoznania skargi, czy rzeczywiście spełniają one wymagania tej podstawy wznowienia.

Sąd Apelacyjny wskazał, że część dokumentów była już przedmiotem oceny w czasie merytorycznego badania sprawy przed wydaniem wyroku. Co dotyczy wskazanych w zażaleniu „protokołu z konfrontacji policyjnej” i „korespondencji prowadzonej przez pozwanego z Prokuraturą”, zostały one sporządzone po zakończeniu sprawy (wyrok w sprawie zapadł w kwietniu 2005 r.). Tymczasem w postanowieniu z dnia 17 listopada 2005 r., I CZ 125/05 (nie publ.) Sąd Najwyższy stwierdził, że późniejsze wykrycie okoliczności faktycznych lub środków dowodowych w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy takich okoliczności faktycznych i środków dowodowych, które istniały w czasie trwania poprzedniego postępowania, ale zostały ujawnione („wykryte”) po jego prawomocnym zakończeniu. Także w postanowieniu z dnia 23 października 2002 r., II CZ 105/02

(nie publ.) Sąd Najwyższy zauważył, że możliwość powoływania nowych dowodów, jako podstawy wznowienia z art. 403 § 1 k.p.c. jest ograniczona do takich tylko środków dowodowych, które istniały w trakcie zakończonego postępowania (podobnie w sprawie zakończonej postanowieniem SN z dnia 15 września 2005 r., II CZ 78/05, nie publ.). Uwagi o niedopuszczalności podnoszenia takich faktów i dowodów dotyczą także określonego w zażaleniu faktu „sprzedaży przez syndyka udziału w gruncie, co nastąpiło po zakończeniu przedmiotowej sprawy”.

Oprócz tych argumentów, nietrafny jest pogląd skarżącej o niedopuszczalności oceny przez Sąd (ze skutkiem odrzucenia skargi) tych faktów i dowodów, które, zdaniem strony skarżącej, spełniały wymagania „nowości” jako ustawowej przesłanki wznowienia. Utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego wskazuje, że samo powołanie się skarżącego na istnienie ustawowej podstawy wznowienia nie pozbawia Sądu możliwości sprawdzenia na tym etapie rozpoznania skargi, czy ustawowa podstawa wznowienia istnieje. Takie stanowisko zajęte zostało m. in. w następujących wypowiedziach Sądu Najwyższego:

- samo sformułowanie podstawy wznowienia postępowania w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza, że skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia, dlatego też konieczne jest zbadanie, czy stwierdzenia skargi istotnie będą stanowiły taką podstawę (postanowienie z dnia 10 listopada 2000 r., IV CO 18/00 nie publ.);
- sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401-404 k.p.c. nie oznacza, że skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli już z samego uzasadnienia skargi wynika, że podnoszona podstawa nie istnieje (postanowienie z dnia 20 stycznia 2004 r., II CZ 138/03, nie publ.);
- skarga, która wprawdzie zawiera odwołanie się do przepisów art. 401 lub 403 k.p.c., ale nie przedstawia okoliczności mogących wypełnić hipotezy tych przepisów, podlega odrzuceniu (postanowienie z dnia 5 grudnia 2001 r., III CO 9/01, nie publ.);
- sąd odrzuca skargę o wznowienie postępowania także wówczas, gdy skarżący formalnie powołuje ustawowe podstawy wznowienia, to jednak

w rzeczywistości podstawy te nie zachodzą (postanowienie z dnia 25 października 2006 r., III CZ 65/06, nie publ.);

- skarga o wznowienie postępowania podlega, stosownie do art. 410 § 1 k.p.c., odrzuceniu po stwierdzeniu, że podawana przyczyna jako podstawa wznowienia nie istnieje (postanowienie z dnia 21 października 2005 r., III CZ 82/05, nie publ.);

- nie jest spełniony wymóg "oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia" (art. 409 i 410 § 1 k.p.c.), jeżeli okoliczności, które miałyby uzasadniać wskazaną ustawową podstawę w istocie tej podstawy nie wypełniają (postanowienie z dnia 22 lipca 2004 r., IV CO 10/04 nie publ.);

- jeżeli wskazane w skardze o wznowienie postępowania okoliczności faktyczne nie odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, skarga podlega odrzuceniu na posiedzeniu niejawnym (postanowienie z dnia 18 stycznia 2006 r., V CZ 143/05 nie publ.);

- skarga o wznowienie postępowania, w której wprawdzie wskazano podstawy wznowienia w sposób odpowiadający ustawie, ale przytoczone w niej twierdzenia co do faktów mających usprawiedliwić żądanie wznowienia postępowania nie obejmują okoliczności hipotetycznych określonych w art. 401, art. 401¹, art. 403 k.p.c. - podlega odrzuceniu jako nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia - art. 410 § 1 k.p.c. (postanowienie z dnia 26 marca 2004 r., IV CZ 29/04 nie publ.);

- skarga o wznowienie postępowania, która nie została oparta na ustawowej podstawie, podlega odrzuceniu (postanowienie z dnia 2 marca 2006 r., I CZ 7/06 nie publ.);

- samo powołanie się na odpowiedni przepis kodeksu postępowania cywilnego dopuszczający możliwość wznowienia postępowania - na przewidzianej w nim podstawie nie czyni zadość wymaganiu w postaci oparcia skargi o ustawową podstawę wznowienia - art. 409 i 410 k.p.c. (postanowienie z dnia 21 grudnia 2000 r., IV CO 15/00 nie publ.);

- sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401 - 404 k.p.c. nie oznacza oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli z jej uzasadnienia - tak jak w niniejszej sprawie - wynika, że

podniesiona podstawa nie występuje (postanowienie z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05 nie publ.).

Temu stanowisku nie przeczą poglądy Sądu Najwyższego, że badanie merytorycznej zasadności skargi o wznowienie postępowania następuje na rozprawie i powinno zakończyć się wydaniem orzeczenia, o jakim mowa w art. 412 § 2 k.p.c. (postanowienie z dnia 7 listopada 2003 r., V CZ 105/03, nie publ.), oraz że sąd nie może odrzucić skargi o wznowienie postępowania z tego powodu, że nie jest ona jego zdaniem merytorycznie uzasadniona (postanowienie z dnia 11 stycznia 2006 r., II CZ 121/05, nie publ.).

Rozróżnienie między odrzuceniem i oddaleniem skargi o wznowienie postępowania powinno bowiem przebiegać w ten sposób, że jeżeli nie istnieją ustawowe podstawy wznowienia, co niejednokrotnie można ustalić już na etapie badania skargi po jej wniesieniu, a nie dopiero w czasie badania skargi na rozprawie, następuje odrzucenie skargi. Natomiast jeżeli rzeczywiście zachodzące podstawy wznowienia tak nie powodują możliwości zmiany orzeczenia, sąd rozstrzyga o oddaleniu skargi. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny, weryfikując istnienie ustawowej podstawy wznowienia, poprzestał na zbadaniu przesłanki nowości, a uznając, że taka powołana przez skarżącą podstawa wznowienia nie zachodzi, odrzucił skargę o wznowienie postępowania, nie przechodząc do kolejnego etapu merytorycznego badania wpływu okoliczności podnoszonych przez skarżącą na niekorzystny dla niej zapadły wcześniej wyrok Sądu Apelacyjnego.

Zażalenie podlegało więc oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 2 i 3 k.p.c.